

**SECTION 8. CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY.
CRIMINAL AND PENAL LAW**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-24>

**SEPARATE ISSUES OF CRIMINAL LIABILITY FOR THREATS
OR VIOLENCE AGAINST GOVERNMENT OFFICIALS
(ARTICLES 345, 346 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)**

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ПОГРОЗУ АБО НАСИЛЬСТВО
ЩОДО ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ (СТ. 345, 346 КК УКРАЇНИ)**

Borovyk A. V.

*Candidate of Legal Sciences, Docent,
Vice President of the Scientific Institute
of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Боровик А. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
віце-президент з наукової роботи
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

У межах ст. 345, 346 КК України криміналізовано такі діяння як: 1) погрози: вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна (ч. 1 ст. 345 КК України); вбивством, заподіянням шкоди здоров'ю, знищенням або пошкодженням майна, а також викраденням або позбавленням волі (ч. 1 ст. 346 КК України); 2) насильство: умисне заподіяння побоїв, легких, середньої тяжкості, тяжких тілесних ушкоджень (ч. 2, 3 ст. 345 КК України); умисне заподіяння тяжких, середньої тяжкості чи легких тілесних ушкоджень, нанесення побоїв чи вчинення інших насильницьких дій (ч. 2, 3 ст. 346 КК України).

Погрозу тлумачать як виражений зовні намір особи завдати фізичної, матеріальної чи моральної шкоди іншій особі [1, с. 57]. Погроза як суспільно небезпечна дія полягає в передачі від одного суб'єкта до іншого (необов'язково потерпілого) вербальним чи невербальним способом інформації з обіцянкою (дійсною або удаваною) заподіяти в майбутньому конкретну визначену кримінальним законом шкоду охоронюваним законом суспільним відносинам

з метою залякування, якщо були достатні підстави допускати можливість реалізації такої обіцянки [2, с. 20].

Погроза завжди повинна бути: а) дійсною (реальною), тобто мати вияв в об'єктивній реальності, що означає бути інформацією, зафіксованою на матеріальному носії або вираженою, доведеною до потерпілого в будь-який інший спосіб (зокрема невербальний); б) персоналізованою, тобто зверненою до конкретної особи або групи осіб; в) перспективною, тобто спрямованою виключно в майбутнє. Погроза застосувати насильство до працівника правоохоронного органу негайно під час виконанням ним службових обов'язків як спосіб опору виключає кваліфікацію за ст. 345 КК України [3, с. 181].

Зазвичай погроза має словесну форму, рідше вона здійснюється письмово чи за допомогою жестів або демонстрації певних предметів (зброї або предметів, якими можна завдати тілесних ушкоджень).

Зазначені діяння вчиняються лише шляхом дій. У судовій практиці відсутні випадки вчинення цих деліктів шляхом бездіяльності.

Момент закінчення злочинів, передбачених ст. 345, 346 КК України, залежить передусім від різновиду діяння – це погроза чи насильство. Погроза є злочином з формальним складом, а насильство – з матеріальним.

Щодо моменту закінчення злочину у формі погрози в теорії кримінального права склалися три позиції, відповідно до яких це діяння слід визнавати закінченим злочином з моменту: 1) вираження (висловлення) погрози суб'єктом злочину [4, с. 196; 5, с. 1055–1056]; 2) з моменту сприйняття змісту погрози потерпілим [6, с. 1113–1114]; 3) доведення погрози до відома потерпілого [7 с. 15]. Існують спроби поєднання декількох підходів в контексті моменту закінчення погрози. С. В. Лосич, Є. С. Назимко, В. В. Притула стверджують, що моментом закінчення цього злочину є: 1) момент висловлення погрози; 2) момент доведення погрози до відома потерпілого [8, с. 163].

Виражена чи висловлена погроза може і не дійти до адресата. Щодо сприйняття змісту погрози потерпілим слід зазначати, що не в усіх випадках погрози сприйматимуться як реальні. Тому найбільш оптимально визнавати погрозу закінченою з моменту доведення її до відома потерпілого.

Має рацію В. А. Клименко стосовно того, що для наявності складу цього злочину не має значення, вдалося винному домогтися того, щоб працівник правоохоронного органу неналежним чином виконував свої службові обов'язки, чи ні [9, с. 775].

Щодо тілесних ушкоджень, то вони визнаються закінченими з моменту їх заподіяння.

Кримінально-правові норми, передбачені ст. 345, 346 КК України, є особливими, оскільки кожна з них містить щонайменше декілька складів кримінальних правопорушень. Цим спеціальним кримінально-правовим заборонам відповідає декілька загальних норм. Йдеться щонайменше про умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України), умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 122 КК України), умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України), побіи і мордування (ст. 126 КК України), погрозу вбивством (ст. 129 КК України). У зв'язку з цим виникає логічне питання про правильність вміщення значної кількості кримінально протиправних діянь в одну статтю. Водночас не можна погодитися з А. М. Удод в тому, що у ст. 345 КК України закріплено два самостійні склади злочину [10, с. 9–10]. У ст. 346 КК України усі склади злочинів є основними, а у ст. 345 КК України – лише делікти, передбачені ч. 1–3, так як в ч. 4 ст. 345 КК України має місце кваліфікований склад – «дії, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, вчинені організованою групою».

У зв'язку з наявністю в одній статті стількох складів злочину виникає логічне питання про доцільність чи раціональність такої диференціації кримінальної відповідальності. Щонайменше слід звернути увагу на те, що погрози і насильство – різні за ступенем суспільної небезпеки діяння. Різний ступінь такої небезпеки мають і тілесні ушкодження. Так, наприклад, умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України) є кримінальним проступком, а умисне тяжке тілесне ушкодження – тяжким злочином (ст. 121 КК України).

Варто зазначити, що у частині кримінально-правових деліктів криміналізовано виключно погрози, без насильства. Йдеться про погрозу вбивством (ст. 129 КК України), погрозу знищення майна (ст. 195 КК України), погрозу вчинити викрадання або використати радіоактивні матеріали (ст. 266 КК України), погрозу військовослужбовцю (ст. 435-1 КК України).

Тому логічно підтримати пропозиції вчених, зокрема І. І. Давидович [11, с. 222–223], щодо встановлення кримінальної відповідальності за погрозу щодо представника влади в окремій статті.

Література:

1. Беленок В. П. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу. : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2021. 353 с.
2. Дімітров М. К. Погроза за кримінальним правом України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2020. 244 с.
3. Удод А. М. Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2013. 220 с.
4. Кирбят'єв О. О. Кримінально-правова охорона професійної діяльності працівників правоохоронних органів : дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2021. 446 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [А. М. Бойко, Л. П. Брич, О. О. Дудоров та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. [10-те вид., переробл. та доповн.]. Київ : Дакор, 2018. 1360 с.
6. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. [2-ге вид., переробл. та доповн.]. Київ : Дакор, 2008. 1428 с.
7. Беленок В. П. Частина 1 статті 345 КК України: деякі особливості об'єктивної сторони. *Механізм правового регулювання правоохоронної та правозахисної діяльності в умовах формування громадянського суспільства* : матеріали Всеукр. наук. конф. (Львів, 7 листоп. 2008 р.). Львів, 2008. С. 13–16.
8. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. комент. / [О. М. Алієва, А. П. Бабій, Л. К. Гаврильченко та ін.] ; відп. ред. Є. Л. Стрельцов. 5-те вид., переробл. та доповн. Харків : Одіссей, 2008. 800 с.
9. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., доповн. Харків : Право, 2013. Т. 2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. 2013. 1040 с.
10. Лосич С. В. Погроза або насильство щодо державного чи громадського діяча в кримінальному праві України : науковопрактичний посібник / С. В. Лосич, Є. С. Назимко, В. В. Притула. Харків : Золота миля, 2014. 192 с.
11. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С. С. Яценко. [2-ге вид., переробл. та доповн.]. Київ : А.С.К., 2002. 968 с.
12. Удод А. М. Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345

КК України) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2013. 16 с.

13. Давидович І. І. Кримінально-правова охорона представників влади і громадскості, які охороняють правопорядок : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 252 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-25>

REMOTE COURT PROCEEDINGS UNDER MARTIAL LAW

ДИСТАНЦІЙНЕ СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Dryzhakova D. Yu.

*Postgraduate Student at the Department
of Criminal Law Policy
and Criminal Law
Taras Shevchenko Kyiv National
University
Kyiv, Ukraine*

Дрижакова Д. Ю.

*аспірантка кафедри кримінально-
правової політики
та кримінального права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Після введення в Україні воєнного стану, кримінальне процесуальне законодавство зазнало суттєвих змін. Зокрема, вони торкнулись порядку проведення дистанційного судового засідання.

Наразі кримінальне процесуальне законодавство включає нечисленні норми, що регламентують застосування технологій у кримінальному провадженні, що свідчить про поступову та обережну цифровізацію цієї фундаментальної галузі. Загалом в КПК встановлено, що дистанційне судове провадження згідно з правилами статті 336 КПК може здійснюватися в судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій під час здійснення судового провадження з будь-яких питань, розгляд яких віднесено до компетенції суду (ч. 9 ст. 336 КПК) [1, с. 104–105].

Так, відповідно до вимог ч. 1 ст. 336 КПК судове провадження може здійснюватися у режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення, у тому числі яке знаходиться поза межами приміщення суду (дистанційне судове провадження), у разі неможливості безпосередньої участі учасника кримінального провадження